

TÓM TẮT KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU KHOA HỌC CẤP KHOA (Năm 2012 – 2013)

Tên đề tài: “*Thay thế thói quen xã hội trong việc sử dụng túi nilon bằng túi vải*”

(Điển cứu tại khu phố 7, phường 15, quận Gò Vấp, Tp Hồ Chí Minh)

Thực hiện đề tài:

Chủ nhiệm đề tài: Bùi Thị Hồng Hạnh

Các thành viên tham gia:

1)	Hoàng Thị Mai	Khoa/Bộ môn:	Công tác xã hội
2)	Lê Thị Thương	Khoa/Bộ môn:	Công tác xã hội
3)	Nguyễn Thị Huệ	Khoa/Bộ môn:	Công tác xã hội
4)	Hoàng Thị Trúc Quỳnh	Khoa/Bộ môn:	Công tác xã hội

1. Lý do chọn đề tài

Việt Nam đang trong quá trình đẩy mạnh công nghiệp hóa – đô thị hoá và cùng với nó là sự gia tăng chất thải sinh hoạt, trong đó có chất thải túi nilon. Các bao bì nilon hiện đang sử dụng ở nước ta và nhiều nước trên thế giới thuộc loại khó và lâu phân hủy. Những đặc điểm ưu việt trong sản xuất và tiêu dùng túi nilon đã làm lu mờ các tác hại đối với môi trường khi thải bỏ. Đó cũng là lý do chính yếu giải thích tại sao túi nilon lại được dùng rất phổ biến ở nhiều quốc gia trên thế giới bất chấp những cảnh báo về tác hại to lớn và nhiều mặt tới môi trường, sức khỏe và trở thành vấn nạn trong quản lý môi trường ở hầu hết các quốc gia đang phát triển, trong đó có Việt Nam. “Ô nhiễm trắng” là cách mà các chuyên gia môi trường đang nói về sự lạm dụng túi nilon hiện nay. Với người dân, thảm họa môi trường từ túi nilon không phải chuyện bây giờ mới biết nhưng họ vẫn “vô tư sử dụng.” Ở nước ta, việc sử dụng tràn lan các loại túi nilon trong các hoạt động sinh hoạt xã hội, chủ yếu và đặc biệt là loại túi siêu mỏng, thể hiện sự dễ dãi của cả người cung cấp cũng như người sử dụng; người bán sẵn sàng đưa thêm một hoặc vài chiếc túi

nilon cho người mua khi được yêu cầu; người mua ít khi mang theo vật đựng (túi xách, làn...) vì biết chắc chắn rằng khi mua hàng hóa sẽ có túi nilon kèm theo để xách về. Sự tiện dụng cao làm cho túi nilon trở thành vật dụng thiết yếu trong sinh hoạt hàng ngày của mỗi người dân. Giá thành, giá cả thấp không chỉ thúc đẩy sản xuất và tiêu dùng mà còn làm cho việc hạn chế, giảm thiểu, thu gom, sử dụng lại và tái chế túi nilon ít mang ý nghĩa về kinh tế, không có động cơ thúc đẩy.

Những bức xúc, tác động tiêu cực nhiều mặt từ chất thải túi nilon khó phân hủy không được quản lý tốt đang tăng lên ở tất cả các địa bàn, đặc biệt là những nơi có đông dân cư sinh sống. Thực vậy, hiện nay tình trạng ô nhiễm môi trường ở nước ta rất nghiêm trọng và đang được toàn xã hội quan tâm. Trong thực tế, khó khăn lớn trong việc bảo vệ môi trường đến từ những thói quen không tốt của người dân. Chính vì thế, nhóm chúng tôi tiến hành thực hiện đề tài: *“Thay Thế Thói Quen Xã Hội trong việc sử dụng túi nilon bằng túi vải”* (Điền cứu khu phố 7, P. 15, Q. Gò Vấp, Tp. Hồ Chí Minh) để tìm hiểu cách thức thay đổi thói quen sử dụng túi nilon và thay thế việc sử dụng đó bằng túi vải thân thiện. Bằng việc khuyến khích nhu cầu của họ trong việc sử dụng túi vải, cho họ thấy những lợi ích mà túi vải mang lại, nhóm nghiên cứu mong muốn đưa ra một số khuyến nghị cho cộng đồng trong việc thay đổi thái độ và cách nhìn nhận về vấn đề ô nhiễm môi trường nói chung, và vấn đề ô nhiễm túi nilon nói riêng. Ước mong rằng đề tài này sẽ góp phần đưa việc sử dụng túi vải nhân rộng và thực hiện việc làm này ở mọi nơi.

2. Mục tiêu của đề tài:

2.1. Mục tiêu tổng quát.

Mục tiêu tổng quát của chúng tôi trong đề tài này là tiến hành nghiên cứu việc thay thế thói quen xã hội trong việc sử dụng túi nilon bằng túi vải trong sinh hoạt hộ gia đình. (Điền cứu tại khu phố 7, phường 15, quận Gò Vấp, Tp Hồ Chí Minh).

2.2. Mục tiêu cụ thể:

- Đầu tiên, chúng tôi tiến hành thu thập thông tin để biết được tình trạng sử dụng túi nilon trong khu phố 7. Sau đó, cho người dân thấy được tác hại của việc sử dụng túi nilon trong sinh hoạt trong một khoảng thời gian nghiên cứu.

- Song song với việc trình bày tác hại của túi nilon, chúng tôi sẽ giới thiệu mô hình túi vải trong sinh hoạt và lợi ích của việc sử dụng túi vải.

- Sau đó, chúng tôi sẽ tiến hành tìm hiểu và đánh giá nhận thức của người dân về mức độ cần thiết của việc sử dụng túi vải, đồng thời phân tích xu hướng sử dụng túi vải hiện nay của các hộ gia đình.

Từ kết quả nghiên cứu, chúng tôi sẽ tiến hành nhân rộng việc sử dụng túi vải thay thế túi nilon ra các địa phương lân cận

3. Lý thuyết nghiên cứu

3.1. Lý thuyết xã hội hóa và hành động xã hội của Max Weber

Nhóm nghiên cứu chúng tôi sử dụng lý thuyết này nhằm giải thích rõ hơn nữa hành động của từng cá nhân, cũng như hành động xã hội trong việc sử dụng túi vải thay thế túi nilon để hạn chế lượng rác thải từ túi nilon ra môi trường, gây ô nhiễm môi trường. Trong bài nghiên cứu, nói đến thói quen xã hội. Nhưng hành động xã hội lại mang tính kế thừa và hoàn thiện. Khi cung cấp được các thông tin theo mục tiêu của bài nghiên cứu sẽ giúp con người dần thay đổi thói quen thông qua sự tương tác xã hội.

3.2. Lý thuyết hành vi

Bài nghiên cứu sử dụng thuyết hành vi nhằm xác định hành vi của người dân khi sử dụng túi nilon, và xác định những điều kiện môi trường nào đã làm chuyển hướng hành vi từ sử dụng túi nilon sang sử dụng túi vải, thói quen tốt được củng cố và duy trì. Ngoài ra, sử dụng lý thuyết hành vi để xem xét hệ quả của việc thay đổi hành vi từ sử dụng túi nilon sang sử dụng túi vải, từ đó tìm cách can thiệp và hỗ trợ nhằm duy trì những hành vi tốt và thay đổi những hành vi không tốt.

3.3. Thuyết nhận thức:

Bài nghiên cứu sử dụng thuyết nhận thức nhằm tìm hiểu nhận thức của người dân khu phố 7 nói riêng và nhận thức chung của toàn xã hội trong thói quen sử dụng túi nilon trong sinh hoạt hộ gia đình. Sử dụng lý thuyết nhận thức sẽ giúp người dân nhận thức về những tác hại mà túi nilon mang lại, đồng thời giúp họ nhận thức được tầm quan trọng của túi vải trong chiến dịch bảo vệ môi trường, từ đó hình thành thói quen sử dụng túi vải trong sinh hoạt. Khi người dân đã nhận thức được tầm quan trọng của túi vải, thay đổi

thói quen từ sử dụng túi nilon sang sử dụng túi vải sẽ làm giảm vấn đề rác thải và hạn chế ô nhiễm môi trường, đồng thời có thể nhân rộng mô hình túi vải không dệt ra cộng đồng.

4. Thao tác hóa khái niệm

4.1. Túi ni-lông

Bao bì nilon là một loại túi nhựa rất bền, dẻo, mỏng, nhẹ và tiện sử dụng. Ngày nay, nó được sử dụng rất nhiều để đóng gói thực phẩm, bột giặt, bảo quản nước đá, các loại chế phẩm hóa học hay đựng những phế liệu nhỏ, lưu hành từ chợ cho đến các siêu thị, cửa hàng bán lẻ, những người bán hàng rong, len lỏi vào mọi nơi của cuộc sống hiện đại. Có thời gian phân hủy lâu và ảnh hưởng xấu tới môi trường.

4.2. Vải không dệt

Vải không dệt là một loại vải làm từ vật liệu làm từ sợi hóa học liên kết với nhau bằng hóa chất, cơ khí, nhiệt hoặc xử lý dung môi. Thuật ngữ này được sử dụng trong các ngành công nghiệp sản xuất các loại vải mà không phải dệt. Trong những năm gần đây, các sản phẩm không dệt đã trở thành một thay thế bọt polyurethane.

Vải không dệt được tạo ra bởi các sợi nhựa hóa học liên kết với nhau được là bằng phẳng, tấm xốp được tạo ra trực tiếp từ các sợi riêng biệt hoặc từ nhựa nóng chảy. Vải không dệt không được thực hiện bằng cách dệt, đan và không yêu cầu chuyển đổi các sợi để dệt.

4.3. Ô nhiễm môi trường

Ô nhiễm môi trường là tình trạng môi trường bị ô nhiễm bởi các chất hóa học, sinh học... gây ảnh hưởng đến sức khỏe con người, các cơ thể sống khác.

Ô nhiễm môi trường là do con người và cách quản lý của con người.

4.4. Thói quen xã hội

Theo định nghĩa của một số chuyên gia tâm lý, thói quen xã hội là những hành vi đã được hình thành và lặp đi lặp lại nhiều lần. Nói như ngôn ngữ Pháp, thói quen là bản năng thứ hai. Đã là bản năng thì nó đã trở thành một phần của cuộc sống. Không có nó thì

không được. Có những thói quen được xem là tốt và có những thói quen được nhiều người đồng ý cho là xấu nhưng không phải ai cũng bỏ được.

4.5. Nhân rộng mô hình

Nhân rộng mô hình là công cụ giúp ta thể hiện một sự vật, hiện tượng, quá trình... nào đó phục vụ cho hoạt động, học tập, nghiên cứu, sản xuất và các sinh hoạt tinh thần của con người.

5. Kết quả nghiên cứu

5.1. Tình trạng và tác hại của túi nilon tại khu phố 7, Phường 15, Quận Gò Vấp, TP HCM.

5.1.1. Tình trạng sử dụng túi nilon

Túi nilon được coi là một vật không thể thiếu trong sinh hoạt của người dân. Theo kết quả nghiên cứu định lượng, nhóm tác giả thu nhận được, thì trong 100 bảng hỏi phỏng vấn, có tới 63% các ý kiến cho rằng họ sử dụng túi nilon là chủ yếu và chỉ có 27% các ý kiến sử dụng các loại túi vải, túi giấy và hộp xốp.

Nhìn chung người dân nhận thức được việc sử dụng túi nilon là gây ô nhiễm môi trường, qua kết khảo sát, cho thấy, 72 % các ý kiến cho rằng sử dụng túi nilon rất ô nhiễm và 25% cho rằng sử dụng túi nilon là ô nhiễm. Nhưng thực tế thì mặc dù người dân nhận thức được tác hại của túi nilon nhưng vẫn sử dụng vì cho tới nay chưa có nhiều loại túi thân thiện được sản xuất.

5.1.2 Tác hại của túi nilon

Và tại khu phố 7, phường 15, quận Gò Vấp, Tp Hồ Chí Minh khi khảo sát nghiên cứu thực tế với bảng hỏi về tác hại của túi nilon chúng tôi thu được số liệu sau: 80 % ý kiến cho rằng túi nilon gây ra nhiều tác hại bao gồm khó phân hủy, làm ô nhiễm môi trường, khi đốt túi nilon sẽ thải ra khí độc ảnh hưởng tới sức khỏe, gây tắc nghẽn ống cống.

5.2 Giới thiệu mô hình túi vải trong sinh hoạt hộ gia đình từ đó đánh giá lợi ích của việc sử dụng túi vải.

Sau khi phát túi vải cho người dân thì nhóm tiến hành nghiên cứu mục đích sử dụng túi vải thì kết quả cho thấy 60% ý kiến sử dụng túi vải vào việc đi chợ, đựng đồ

thực phẩm, 10% sử dụng túi vải để đựng giấy tờ, 12% sử dụng để đựng quần áo, đồ dùng trong nhà, và 18% chọn tất cả các đáp án. Và khi túi vải được đưa vào sử dụng thì người dân ở đây đánh giá túi vải có rất nhiều lợi ích, 75% các ý kiến của người dân cho rằng lợi ích của túi vải bao gồm tất cả các lợi ích như sau: túi vải rất gọn nhẹ, có thể đựng được rất nhiều đồ. Túi vải có thể sử dụng được nhiều lần. Túi vải làm từ vải sợi tổng hợp nên rất dễ phân huỷ, không gây hại cho môi trường.

5.3. Đánh giá sự cần thiết của việc sử dụng túi vải:

Sau khi nhận thức được những lợi ích từ việc sử dụng túi vải, người dân đều cho rằng việc sử dụng túi vải là rất cần thiết.

Qua thông tin thu được và xử lý số liệu, kết quả cho thấy có tới 65% ý kiến chọn câu trả lời rất cần thiết, 30% ý kiến trả lời cần thiết. Người dân rất mong muốn được sử dụng loại túi thân thiện để bảo vệ môi trường và sức khỏe, và mong muốn túi vải sẽ được nhân ra rộng khắp.

5.4. Nhân rộng mô hình túi vải ra các cộng đồng khác

Theo kết quả điều tra, thì hầu hết người dân đều muốn nhân rộng mô hình túi vải cho tất cả mọi người đều biết, không chỉ trong khu phố 7 mà ở tất cả các khu phố trong phường 15, cũng như người dân ở các quận huyện khác. Và họ sẵn sàng sử dụng túi thường xuyên để đi chợ và tuyên truyền cho mọi người cùng sử dụng để bảo vệ môi trường.

6. Kết luận và kiến nghị

6.1. Kết luận

Vấn đề thay đổi thói quen xã hội trong việc sử dụng túi nilon bằng túi vải thật sự là rất cần thiết, vì nó là cách để tạo một thói quen tích cực trong hành vi của con người, góp phần bảo vệ môi trường sống của chúng ta được trong sạch hơn, nâng cao chất lượng cuộc sống cho con người. Thế nhưng, để có một môi trường sống trong sạch thì một trong những điều tất yếu cần phải làm trước hết là thay đổi hành vi của con người trong việc sử dụng túi vải thay thế túi nilon để giảm tải lượng rác thải ra môi trường.

6.2. Kiến nghị

Trước hết, để có thể thay đổi thói quen sử dụng túi nilon bằng túi vải , cần tăng cường cung cấp cho thị trường loại túi vải thân thiện môi trường, đồng thời hạn chế sản xuất và cung ứng loại túi nilon khó phân hủy.

Nhà nước cần có những chính sách ban hành các luật cấm lưu hành và sử dụng túi nilon.

Các tổ chức chính quyền, ban ngành có liên quan thường xuyên áp dụng các chương trình phát túi vải miễn phí ở các siêu thị, chợ. Nên khuyến khích người dân tái sử dụng túi sau mỗi lần đi mua sắm.

Thành lập các tổ môi trường, thường xuyên tổ chức tuyên truyền các hoạt động bảo vệ môi trường, phát động người dân sử dụng túi vải để hạn chế rác thải.

Khuyến khích các doanh nghiệp phát triển phương hướng sản xuất túi vải, thay thế túi nilon để cung ứng cho thị trường.